

**R. P. Georgii de Rhodes Avenionensis S. J. disputationum
theologiae scholasticae tomus ...**

Rhodes, Georges de

Lugduni, 1661

Sectio III. Quomodo attributa de essentia, & de se inuicem prædicentur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81987](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81987)

Solutio
primæ du-
bitationis.

Ad primam Resp. negando maiorem illam, quan-
do cogitur iustitia diuina, non aliud cogitur
quàm quod obicitur intellectui quando cogitur
iustitia, nam hoc aperte falsum est, alioqui non co-
gitaretur etiam implicitè infinitas, & affectus, quod
aduersarij non admittunt. Cogitur ergo tunc expli-
citè tantum, quod cogitur, quando menti obicitur
iustitia, sed implicitè omnis perfectio cogitur, atque
adèd misericordia, à qua, iustitia distinguitur forma-
liter distinctè, non formaliter confusè; nam iustitia
non punit vt misericordia explicitè formaliter conce-
pta, sed vt misericordia cognita formaliter confusè.
Cogitare autem implicitè in hoc consistit, quod si re-
flectatur intellectus supra iustitiam quam cogitabat
cognosceret inclusam in ea fuisse misericordiam. Fa-
teor quod quando dico, *Iustitia diuina*, nihil aliud à
me cogitur formaliter explicitè quàm perfectio
Dei quæ respondet iustitiæ creatæ, sed nego nihil
cogitari aliud formaliter implicitè.

Solutio
secundæ
dubitatio-
nis.

Ad secundam Resp. eo tantum argumento probari
quod attributa Dei non perfectè distinguuntur ratio-
ne per conceptus obiectiuos inadæquatos, sed non
probari quod non distinguantur per conceptus ob-
iectiuos implicitos & confusos, neque id gratis di-
citur cum allatæ rationes id euincant. Animal & ra-
tionale distinguuntur ratione primo modo, quia nul-
la ratio cogit dicere, quod cogitato animali, rationa-
le implicitè cogitur, & contra, cum vnus conceptus
obiectiuus excludat alium, cum tamen conceptus
obiectiuus iustitiæ vt diuina est, includat omnem
perfectionem, atque adèd connotat omnia, miseri-
cordiæ, iustitiæ, sapientiæ.

Ad tertiam Resp. nullo modo posse dici quod *Ver-
bum* procedat per voluntatem, & *Spiritus S.* per intel-
lectum, etiam si formaliter confusè voluntas & in-
tellectus sint idem: nam quia illa sunt distincta vir-
tualiter, & non sunt idem formaliter explicitè pro-
pterea *processio Verbi* non potest esse per voluntatem,
ad quod requireretur vt intellectus & voluntas ef-
ficerent vnum formaliter explicitè, ac virtualiter à parte
rei, etiam si verum sit quod *Verbum* procedat per id
quod realiter & formaliter confusè, voluntas est,
sed falsum est quod sit realiter aut formaliter per vo-
luntatem. Vt magis patebit ex sect. 3. vnde nec verum
est, quod Deus intellectu vult, & voluntate intelligit.
Neque vrget quod addebam ex Herice potest enim
aliquid esse includens & inclusum, excedens, & ex-
cessum, secundum diuersos conceptus. Iustitia enim
vt explicitè concepta, includit ipsam essentiam im-
plicitè, & prout implicitè concepta, est inclusum in
ipsa essentia, & in alijs attributis expresse conceptis:
idem ergo est inclusum, secundum conceptum im-
plicitum, & includens secundum conceptum ex-
plicitum.

Vtrum
attributa
Dei sint
inter se
æqualia.

Ex his colliges, quid responderi debeat ad quæstio-
nem illam celeberrimam vtrum attributa Dei sint
omnia æqualis perfectionis, adèd vt vnus intensiue
omnibus æquiualeat, sicut communiter dicitur quod
Dei essentia sola est tam perfecta intensiue quàm ef-
fentia, & tres personæ. Nam in sententia quæ per-
fèctè distinguit ratione attributa, hoc est difficilli-
mum, & communius negari solat contra Granadum
& de Lugo.

At verò in sententia quam proposui, dicendum
omniò videtur primò quod attributa omnia sumpta
realiter, æqualia sunt, entitatiue, cum identifcentur
essentiæ & inter se, quod sufficit vt quælibet perfectio
diuina intensiue æquiualeat toti essentiæ, vt sit ado-
randa supremo cultu latriæ, vt Deus infinitè pro-
pter illam laudabilis sit, & vt personæ, ac proces-
siones diuinæ sint omnes æquales. Secundò dico
quod attributa omnia sunt etiam æqualia secundum

Tom. I.

rationem nostram si sumantur secundum conceptum
implicitum, cum vnus, vt dixi, alia omnia includat.
Si autem sumantur secundum conceptum explicitum
nego illa esse æqualia. Ratio est quia tunc voluntas,
verbi gratia, sumitur secundum conceptum expli-
citum, quando non concipitur in Deo, nisi quod res-
pondet voluntati creatæ, neque cogitur expli-
citè alia vlla perfectio: sed voluntatis creatæ perfectio
minor est quàm perfectio intellectus: ergo volun-
tas diuina secundum conceptum explicitum præcisè
considerata est minus perfecta, quàm perfectio intel-
lectus. Similiter am or liber minus est perfectus quàm
amor quo necessariò Deus amat se ipsum ob eandem
rationem. Neque absurdum est dicere quod perso-
nalitas, & processio Spiritus Sancti præcisè, secun-
dum conceptum explicitum, est minus perfecta, quàm
personalitas Verbi, quamuis realiter, & secundum
conceptum implicitum æquè sit perfecta, & simili-
ter paternitas improducta secundum conceptum ex-
plicitum, est perfectior filiatione producta. Vt ex-
presse concedunt Fasolus tom. 3. quæst. 42. art. 1.
Martinon. d. 3. sectione vltima, Recupitus libr. 3.
quæst. 14. imò fateor quod propter omnes actus li-
beros infinitè laudabilis est, vt dixi, quia illi non spe-
cificantur ab obiecto sicut actus Christi ab eo speci-
ficantur, qui tamen vno modo sunt æqualiter om-
nes meritorij & satisfactorij, valore sumpto à per-
sona, non autem valore sumpto ab obiecto vt di-
cetur 3. parte.

SECTIO III.

*Quomodo Attributa de essentia, & de se inui-
cem prædicentur.*

Certum est primò multas propositiones identi-
cè veras esse quæ in sensu formali sunt falsæ.
Veræ sunt identicè, quia prædicatum, & subie-
ctum sunt idem realiter; falsæ autem in sensu for-
mali, quia prædicatum, & subiectum distinguun-
tur ratione.

Duplex
præsuppo-
sitiu.

Certum est secundò quasdam propositiones fieri
per Verbum substantiuum *Est*, quod significat so-
lam identitatem, alias autem fieri per verba adiecti-
ua, quæ non significant solam identitatem sed aliquid
aliud, actionem v. gr. & productionem aliquam.
Quando sunt per verbum substantiuum non neces-
sariò significant sensum formalem, quia, *Est*, non
necessariò significat aliud quàm identitatem: quando
autem sunt per adiectiua, significant semper sensum
formalem, quia huiusmodi verba significant sem-
per aliquid aliud quàm identitatem quæ omnia ex
Logica nota sunt. Et in his fundantur quinque re-
gulæ sequentes, ad quas reuocari omnia video, quæ
de prædicatione attributorum disputari solent.

Prima est: omnia concreta quæ significant essen-
tiam, vel attributa prædicari possunt per verbum sub-
stantiuum de quolibet concreto quod significat ef-
fentiam, aut attributa.

Prima re-
gula de
concretis.

Ratio est quia verbum substantiuum significat so-
lum identitatem, quæ reperitur inter essentiam, & at-
tributa, itaque verum sine dubio est dicere, Deus est
sapiens, iustus, &c. misericors est iustus, &c.

Secunda est: abstracta omnia quæ significant essen-
tiam, aut attributa absoluta, prædicari possunt per
verbum substantiuum, de quolibet concreto vel ab-
stracto naturæ aut attributi, & concreta similiter de
abstractis. Vt Deus est Deitas, iustitia est misericordia,
Deitas est sapiens, iustitia est misericors, iustitia est
Deus. Ita enim omniò definitur in Concil. Rhemen-
si, & traditur ab Augustino, Anselmo, Bernardo.

Secunda
regula de
abstractis.

Ratio est, quia in Deo propter summam vnita-
tem, & simplicitatem, concretum, & abstractum

D 2

idem

idem omnino sunt, cum subsistentia non sit aliquid naturæ superadditum, licet non significant eodem modo, ergo si concreta prædicari possint de se inuicem, possunt etiam abstracta de illis similiter prædicari, & de se inuicem; alioqui abstracta essent aliquid receptum, & daretur vera in Deo participatio, cum *participare* sit esse tale per formam quæ non est ipsum. Vnde dicimus cum Dionysio Deum non esse, bonum, pulchrum, misericordem, sed bonitatem, pulchritudinem, misericordiam, quia Deus est summe simplex, & purus, ac imparticipatus, sed se ipso totus.

Tertia regula de verbo substantiuo.

Tertia est, omnes prædicationes factæ per Verbum substantiuum, aut concretorum de concretis, vel abstractis aut abstractorum de concretis, vel abstractis diuersi nominis, sunt veræ non solum in sensu identico, sed etiam in sensu formali confuso, non autem in sensu formali explicito, v.g. voluntas est intellectus, Deus est misericordia, iustitia est misericordia.

Ratio est quia attributa, vt dixi, non solum realiter, sed etiam formaliter se mutuo includunt, ergo propositiones illæ quæ falsæ sunt in sensu formali explicito, veræ tamen sunt in sensu formali confuso.

Quarta regula de verbis adiectiuis.

Quarta est id quod vnius attributi proprium est, non potest prædicari de aliis attributis in abstracto per verba adiectiua, v. gr. falsum est dicere, misericordia punit, iustitia misereatur, Deus voluntate intelligit.

Ratio est quia verba adiectiua significant semper sensum formalem explicitum, quia significant formaliter formam expresse significatam. Ideoque sensus huius propositionis, Deus intelligit voluntate, esset iste, Deus intelligit secundum id quod expresse formaliter significatur per voluntatem, quod vt patet falsum est.

Quinta regula.

Quinta demum est, id quod vnius attributi absoluti proprium est potest abiectiue prædicari de aliis attributis in concreto & de essentia: v. gr. bene dicitur, Deus vult, Deus intelligit, Deitas vult, Deitas creat, misericors punit, iustus misereatur.

Ratio est quia omnia concreta significant suppositum, & hæc verba significant actionem, quæ semper tribuitur supposito, vt suppositum est, vnde verba hæc iuncta concretis, præcipue respiciunt suppositum, & non necessario significant sensum formalem respectu formæ in obliquo significatæ, sed respectu ipsius suppositi. Cur autem similiter id verum non sit de attributis relatiuis, falsum enim est dicere Deitas generat: pertinet ad materiam de Trinitate.

SECTIO IV.

De attributis diuinis in particulari.

Quis mensus est pugillo aquas & celos palmo ponderauit, (inquit, apud Isaiam cap. 40. ipse Deus) & sanè merito, quia ipsi soli nota est longitudo, latitudo, sublimitas, & profundum perfectionis illius quæ longior est terrâ, latior mari, sublimior cælo, profundior abyssis. Magnus ergo hic nobis imò infinitus pateret campus si numerare, metiri, ponderare vellemus singula illa Dei attributa totalia, quæ in essentia diuina dixi contineri, ab ea nec distinguere nec inter se, de illa & de se inuicem prædicari. Disputarunt de illis præter Theologos omnes in primum, & interpretes S. Thomæ à quæst. 3. ni fallor, eximie Petrus toto tomo 1. dogmatum. Lessius aureo libro de attributis. Garassius 1. parte summa Theologicæ. Theophilus & alij, & mihi sanè nunc si vacaret, nihil videretur iucundius quàm singula illa persequere, ac de vnoquoque probare, ac explicare, an sit, quid sit, quantum sit, ad quid obliget. Sed

illis omisiss quæ alterius fortasse temporis esse poterunt.

Certum sit primo multipliciter à Theologis diuidi solere attributa. Primum in positiua quæ sunt per affirmationem & inclusionem perfectionis, & negatiua quæ sunt per exclusionem imperfectionis. Secundò in transcendentia quæ aliquo modo esse possunt communia Deo, & creaturis, & propria quæ non conueniunt nisi Deo. Tertiò in ea quæ pertinent ad ipsum esse, & ea quæ pertinent ad operari. Quartò commodissima videtur diuisio in ea quæ sequuntur essentiam absolute vt essentia est, & ea quæ sequuntur essentiam vt est vita.

Quibus modis diuidantur attributa Dei.

Certum est secundò quod essentiam absolute vt essentia est, sequuntur primò infinitas formalis quæ alio ferè nomine dici potest Dei magnitudo, pulchritudo, bonitas. Secundò aseitas, actus puritas, necessitas, excludentes dependentiam, potentialitatem, contingentiam. Tertiò immutabilitas, immensitas, æternitas. Quartò vnitas singularitas, simplicitas. Quintò veritas, inuisibilitas, incomprehensibilitas, ineffabilitas.

Attributa quæ sequuntur essentiam vt essentia est.

Certum est tertiò quod Dei essentiam vt est vita, sequuntur primò in intellectu sapientia, ars, prudentia. Secundò in voluntate, amor, sanctitas, iustitia, misericordia, fidelitas, veracitas, benignitas. Denique omnipotentia, dominium, beatitudo, prouidentia.

Attributa quæ sequuntur essentiam vt est vita.

Dico primò infinitas Dei rectè probatur à priori, quia Deus est totum esse per essentiam, à posteriori quia est vnicum & à se ac radix totius esse, & præsertim ex infinitate rerum possibilium, quæ per ipsum creari possunt. (Vt superius dictum est.) Definitor infinitas perfectio ratione cuius Deus est omnia, indiuisibiliter & interminabiliter. Quanta verò sit ex eo perspicui potest, quia dixi omnia, quod sanè tum extensiuè, tum intensiuè adeò latè patet vt omnem exhaustiat intellectum humanum, & Angelicum, totâ æternitate, numerantem, ponderantem, mensurantem, imò adæquet intellectum ipsum infinitum, quidquid enim cogitare, comprehendere, adæquare intellectu potest, hoc est ipse Deus. Et hæc est Dei magnitudo, complexio scilicet omnis perfectionis adæquans omnia & superans, quæ non est aliud quàm infinitas, nisi minus propriè magnitudinem Dei appelles ipsam immensitatem de qua dicam statim.

Infinitas Dei.

Pulchritudo quoque Dei non est aliud, quàm eadem infinitas, sed propterea connotat potentiam cognoscentem, cui placere, quàm delectare infinite potest. Bonum enim, & pulchrum ratione duntaxat differunt, quia bonum respicit appetitum, & excitat in eo amorem sui, pulchrum autem respicit potentiam cognoscentem, & eam delectat, si quidem pulchra dicuntur quæ visui placent. Quia scilicet vt rectè notat S. Thomas 1. p. quæst. 39. art. 8. tria complectitur pulchritudo, primum est integritas, secundum, proportio, tertium, claritas, quamuis corpoream pulchritudinem duobus definisse videtur Cicero 4. Tuscul. primum est, *Apta figura membrorum*, secundum *coloris suauitas* quem imitatus est Augustinus lib. 22. Ciuit. cap. 19. *Omnis pulchritudo corporum est partium congruentia cum quadam coloris suauitate.* Vnde merito Basiliius hom. in Psalm. 29. totam pulchritudinem positam esse ait in symmetria quadam & proportionem, quia illa est quæ potentiam cognoscentem delectat, ideoque solum illud vocatur pulchrum, quod placet visui & auditui, vel etiam intellectui, quia proportionem percipiunt, & approbant illæ potentie.

Dei magnitudo

Dei pulchritudo.

Pulchritudinem ergo Dei admirabilem probat primò à priori collectio totius boni, si enim in Deo est omne ens, & omne bonum, est etiam omne pulchrum, est enim in Deo integritas, nempe totum esse, est proportio,